

Spis treści

O nas, czyli charakterystyka LGD „Lider Pojezierza”	2
I.1 Forma Prawna i nazwa Stowarzyszenia	2
I.2. Obszar	2
I.3. Potencjał LGD	3
I.3.1 Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD	3
I.3.2 Opis sposobu powstania Strategii na lata 2014-2020	5
I.3.3 Doświadczenie LGD	6
I.3.4. Reprezentatywność LGD	9
3.3 Poziom decyzyjny – Rada	12
3.4. Zasady funkcjonowania LGD	14
3.5 Potencjał ludzki LGD (Rady, Zarządu, Biura i członków LGD)	17

O nas, czyli charakterystyka LGD „Lider Pojezierza”

I.1 Forma Prawna i nazwa Stowarzyszenia

Lokalna Grupa Działania jest stowarzyszeniem posiadającym osobowość prawną, które przyjęło oficjalnie nazwę **Lider Pojezierza** i zostało zarejestrowane w dniu 15 marca 2006 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000252730. Od tego czasu LGD prowadzi swoją działalność nieprzerwanie. Siedziba stowarzyszenia mieści się w województwie zachodniopomorskim, w miejscowości Barlinek. Dane adresowe LGD Lider Pojezierza: ul. Niepodległości 20, 74-320 Barlinek, tel.: 095 746 03 60, fax: 095 746 03 60, e-mail: lgd@liderpojezierza.pl, strona internetowa: www.liderpojezierza.pl.

I.2. Obszar

Obszar objęty LSR to teren działania LGD „Lider Pojezierza” obejmujący 13 gmin z obszaru 4 powiatów (choszczeńskiego: gminy Bierzwnik, Krzęcin, Recz, Choszczno i Pelczyce, myśliborskiego: gminy: Myślibórz, Dębno, Barlinek, Nowogródek Pomorski, Boleszkowice, pyrzyckiego: Lipiany i Przelewice, gryfińskiego: Trzcińsko Zdrój), co razem daje obszar o powierzchni 2616,49 km².

Dochód podatkowy gminy na 1 mieszkańca na obszarze LSR (obliczony jako średnia z gmin tworzących obszar LSR) wynosi 3 403,00 zł. i jest niższy niż średni obliczony dla województwa zachodniopomorskiego, który wynosi 3 776,00 zł

Program PROW (EFRROW) realizowany będzie na terenie całego obszaru LGD. W gminach Krzęcin i Boleszkowice nie zdiagnozowano rybaków i nie są to obszary zależne od rybactwa, tak więc Program PO Rybactwo i Morze (PO RiM - EFMiR) będzie realizowany na obszarze 11 gmin.

Obszar realizacji LSR obejmuje liczbę mieszkańców większą niż liczba mieszkańców objętych LSR w latach 2007-2013 w województwie zachodniopomorskim (124 629 osób).

Liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym na obszarze LSR przekracza liczbę bezrobotnych w relacji do liczby osób w wieku produkcyjnym w województwie zachodniopomorskim.

Tabela nr 1. Liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym na obszarze LSR w relacji do liczby osób w wieku produkcyjnym w województwie zachodniopomorskim. Definicja Lokalnej Grupy Działania Lider Pojezierza, 2013 r.

	Nazwa gminy	liczba ludności ogółem	ludność w wieku produkcyjny	%	Bezrobotni	%	Typ gminy	Powierzchnia km ²	Obszar oddziaływania EFSI	Dochód na 1 mieszkańca
1.	Barlinek	19810	12792	65%	1102	9%	MW	258,72	EFRROW EFMiR	3094,90

2.	Boleszkowice	2937	1940	66%	159	8%	W	239,06	EFROW EFMiR	3269,26
3.	Bierzwnik	4828	3085	64%	490	16%	W	130,49	EFROW	3657,23
4.	Choszczno	22340	14459	65%	1588	11%	MW	246,31	EFROW EFMiR	2751,56
5.	Dębno	20975	13499	64%	1273	9%	MW	318,43	EFROW EFMiR	3604,68
6.	Krzęcin	3831	2534	66%	385	15%	W	140,26	EFROW	3974,20
7.	Lipiany	6093	3922	64%	582	15%	MW	94,91	EFROW EFMiR	2813,38
8.	Myślibórz	20584	13304	65%	1371	10%	MW	328,86	EFROW EFMiR	3098,15
9.	Nowogródek Pomorski	3392	2230	66%	226	10%	W	145,9	EFROW EFMiR	3795,58
10.	Pelczyce	8001	5178	65%	757	15%	MW	200,72	EFROW EFMiR	3301,14
11.	Przelewice	5351	3503	65%	642	18%	W	162,01	EFROW EFMiR	3885,35
12.	Recz	5693	3722	65%	684	18%	MW	180,37	EFROW EFMiR	3334,71
13.	Trzcińsko-Zdrój	5628	3558	63%	458	13%	MW	170,45	EFROW EFMiR	3658,67
	Razem	129463	83726	65%	9717	12%		2 616,49		
14.	województwo zachodniopo	1718900	1415000	82%	111063	8%				

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych

I.3. Potencjał LGD

I.3.1 Opis sposobu powstania i doświadczenie LGD

Stowarzyszenie „Lider Pojezierza” jest **doświadczoną w realizacji projektów** Lokalną Grupą Działania, która w okresie programowania 2007-2013 LSR¹. Stowarzyszenie **współpracuje z wieloma podmiotami i instytucjami zajmującymi się rozwiązywaniem kluczowych dla regionu problemów społecznych i ekonomicznych.**

Członkiem Stowarzyszenia „Lider Pojezierza” uchwałą Zarządu nr XIII/01/2013 z dnia 23.10.2013 roku jest również **Lokalna Grupa Rybacka Stowarzyszenie „Partnerstwo Jezior”**. Stowarzyszenie LGR Partnerstwo Jezior brało udział w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Obszarów Rybackich w latach 2007-2013 zgodnie z Umową o warunkach i sposobie realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju nr 16/2/MRiRW-LGR/2011 z dnia 04.08.2011 roku.

¹ na podstawie Umowy o warunkach i sposobie realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju nr 6933-UM1600002/09 z dnia 07.07.2009 roku

Nadrzędnym celem utworzenia LGD było podjęcie działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich gmin i powiatów, poprzez realizację oraz aktywne wsparcie innowacyjnych, spójnych i przemysłanych przedsięwzięć, przyczyniających się do zrównoważonego rozwoju i podnoszenia jakości życia ludności całego obszaru LGD.

Stowarzyszenie „Lider Pojezierza” powstało i zbierało ważne doświadczenia w trakcie realizacji projektu „**Strategia dla Pojezierza – zintegrowanie obszarów wiejskich dziewięciu gmin z południa województwa zachodniopomorskiego**” w ramach I schematu Pilotażowego Programu Leader+.

W ramach projektu powołano trzy zespoły robocze: **Zespół ds. Lokalnej Grupy Działania, Zespół ds. Strategii i tzw. Grupę Społeczną**. W zespołach tych znaleźli się przedstawiciele samorządu, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców z dziewięciu gmin (Barlinek, Boleszkowice, Dębno, Krzęcin, Lipiany, Myślibórz, Nowogródek Pomorski, Pełczyce, Przelewice). Pierwszy zespół roboczy (**Zespół ds. LGD**) zajął się przygotowaniem wstępnej koncepcji działania LGD, a następnie pomógł wyłonić z Grupy Społecznej przyszłych członków LGD oraz, korzystając z pomocy prawnej, doprowadził do uchwalenia dokumentów konstytuujących LGD, czyli Stowarzyszenie „Lider Pojezierza”.

Drugi zespół roboczy - **Zespół ds. Strategii** miał za zadanie przeprowadzenie procesu tworzenia i konsultacji **Zintegrowanej Strategii Obszarów Wiejskich Pojezierza Myśliborskiego (ZSROW)**. Zespół był odpowiedzialny za przeprowadzenie procesu opracowania strategii począwszy od zebrania danych, przeprowadzenia wstępnych analiz, aż do konsultowania przygotowanego przez ekspertów dokumentu. Zespół ds. Strategii wchodził w skład większego zespołu - Grupy Społecznej i kontynuował pracę po zakończeniu jej działań.

Z kolei **Grupa Społeczna**, czyli grupa, która przez cały czas trwania projektu była zaangażowana w pracę nad przygotowaniem Strategii, **została wybrana w trakcie przeprowadzonych w Barlinku, Dębnie i Przelewicach warsztatów rekrutacyjnych dla partnerów społecznych**. Z osób wybranych do Grupy Społecznej: 38% reprezentowało sektor społeczny, 24% - przedsiębiorców oraz 38% - sektor publiczny. Dzięki współdziałaniu tych trzech zespołów powstała „Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Pojezierza Myśliborskiego – woda, drzewo, myśl” oraz przygotowany został do II schematu Leader+ nowy projekt pt. „Lider Pojezierza – sposób na rozwój regionu” pozwalający kontynuować prace LGD oraz rozpocząć realizację Strategii.

W trakcie realizacji II schematu Pilotażowego Programu Leader+ do Stowarzyszenia przystąpiły kolejne podmioty: gminy – Bierzwnik, Trzczańsko-Zdrój oraz Choszczno. Decyzję o przyjęciu tych trzech gmin do LGD podjęto 18.06.2008 r. na Walnym Zebraniu Członków Stowarzyszenia. Jednocześnie, poszerzono partnerstwo o przedstawicieli trzech sektorów z kolejnych gmin.

Po przyłączeniu nowych członków z trzech nowych gmin, powołano Zespół ds. LSR, który

kontynuował zadania Zespołu ds. Strategii, uczestnicząc w procesie konsultowania **Lokalne Strategie Rozwoju Pojezierza Myśliborskiego na poszerzonym obszarze działania LGD**. W skład Zespołu ds. LSR weszło 39% przedstawicieli sektora społecznego, 6% sektora gospodarczego oraz 55% sektora publicznego. Stowarzyszenie „Lider Pojezierza” zostało zarejestrowane w dniu 15.03.2006 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000252730, NIP 597-165-90-98, REGON 320188898. Cele powstałej LGD zostały zawarte w Statucie Stowarzyszenia. W roku 2015 do LGD „Lider Pojezierza” przystąpił kolejny partner: Gmina Recz.

Należy zaznaczyć, że LGD jest otwarta na współpracę oraz stale dąży do budowania partnerstwa oraz włączania nowych grup interesów, środowisk społecznych i zawodowych, naukowych.

Przykładem takiej współpracy jest powołanie przy LGD **Zespołu ekspertów** pracowników naukowych **Wydziału Ekonomicznego Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie**, którzy służą swoją wiedzą i doświadczeniem w zakresie: **EKONOMII, ZARZĄDZANIA I TURYSTYKI I REKREACJI**, w realizacji wspólnych projektów. **Zespół naukowców w składzie: dr Agnieszka Malkowska, dr Robert Rusielik, dr Artur Wilczyński, dr Rafał Mazur, dr Arkadiusz Malkowski** na bieżąco wspiera merytorycznie inicjatywy podejmowane przez LGD.

LGD stało się partnerem badań prowadzonych przez naukowców z ZUT w Szczecinie na obszarze województwa zachodniopomorskiego dotyczących problematyki zrównoważonego rozwoju, turystyki i rekreacji.

I.3.2 Opis sposobu powstania Strategii na lata 2014-2020

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2014-2020 została opracowana w oparciu o szerokie konsultacje społeczne, z wykorzystaniem doświadczeń z poprzednich etapów działania LGD Stowarzyszenia „Lider Pojezierza”. W ramach projektu powołano jeden Zespół ds. budowy LSR. W ramach zespołu powołano 5 grup roboczych:

- 1. grupa ds. wyodrębnienia grup defaworyzowanych;**
- 2. grupa ds. przygotowania spotkań z mieszkańcami – program partycypacyjny (13 spotkań z mieszkańcami obszaru LGD);**
- 3. grupa ds. opracowania planu komunikacji w LSR;**
- 4. grupa ds. zintegrowania tworzonej strategii z innymi strategiami z obszaru LGD, strategii województwa zachodniopomorskiego oraz opracowanego kontraktu samorządowego;**
- 5. grupa robocza do przeprowadzania badań ankietowych – wywiadu bezpośredniego;**

W skład grup roboczych weszli liderzy życia społecznego i gospodarczego wytypowani przez mieszkańców, stowarzyszenia, instytucje, oraz osoby chcące przyłączyć się do prac nad Strategią i posiadające unikalne kwalifikacje do uczestnictwa w grupie roboczej. Proces powstawania i konsultacji społecznych opisany został w **Rozdziale II. Partycypacyjny charakter LSR.**

I.3.3 Doświadczenie LGD

Kadry odpowiedzialne za zarządzanie LGD oraz członkowie LGD, posiadają wymagane doświadczenie i wiedzę w zakresie realizacji operacji w ramach LSR. Będzie to dużym atutem podczas wdrażania Strategii w latach 2015-2020. Pracownicy zatrudnieni w Biurze LGD i LGR zdobyli unikalne doświadczenia w poprzednim okresie wdrażania programu Leader 2007-2013. Dysponują praktyczną wiedzą i umiejętnościami z zakresu organizacji i rozliczania wszelkich zadań związanych z funkcjonowaniem i wdrażaniem zarówno LSR LGD, jak i LSR LGR.

Zaznaczyć należy, iż pracownicy LGD **zdoyleli gruntowną wiedzę także w zakresie przyszłego okresu programowania i wdrażania LSR na lata 2014-2020**, uczestnicząc w licznych szkoleniach organizowanych przez instytucje zewnętrzne, m.in. w 5-modułowym cyklu szkoleń organizowanym przez Centrum Doradztwa Rolniczego, którego tematyka obejmowała m.in. 1. *Przygotowanie strategii i przeprowadzanie analizy SWOT*; 2. *Określanie celów LSR i wskaźników realizacji strategii*; 3. *Metodologia wsparcia przygotowawczego projektów (od pomysłu do realizacji)*; 4. *Ewaluacja LGD i LSR*; 5. *Przygotowanie strategii komunikacyjnej LGD i metody angażowania społeczności lokalnych w przygotowanie i realizację LSR*.

Dotychczas LGD w ramach wdrażania LSR realizowała operacje mające na celu pobudzenie działalności gospodarczej na terenach wiejskich oraz poprawę jakości życia i wzmocnienie potencjału wsi na Pojezierzu Myśluborskim. Aby osiągnąć przedmiotowe cele zrealizowano działania ukierunkowane na:

1. Wdrożenie innowacji i nowych technologii oraz tworzenie pozarolniczych miejsc pracy,
2. Wprowadzenie produktów i usług podnoszących konkurencyjność obszarów wiejskich,
3. Lepsze wykorzystanie stanu zasobów przyrodniczych i kulturowych przy zachowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi,
4. Nowe inicjatywy zwiększające kapitał społeczny obszarów wiejskich,
5. Aktywizację mieszkańców oraz poprawę samoorganizacji i zarządzania na poziomie lokalnym.

Szereg projektów zrealizowanych samodzielnie, jak i we współpracy z innymi LGD, przyczyniło się do poprawy warunków i jakości życia społeczności lokalnej z obszaru działania Stowarzyszenia „Lider Pojezierza”, przede wszystkim dzięki zmianom w sferze społecznej.

Dotychczasowe działania zrealizowane w ramach LSR wpłynęły na zintegrowanie oraz aktywizację mieszkańców oraz przyczyniły się do powstania nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich, a także do lepszego zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacji poprzez dbałość o eksponowanie walorów środowiska oraz rozwój infrastruktury technicznej.

Jednym z pierwszych efektów pracy LGD jest **Zintegrowana Strategia Pojezierza Myśluborskiego** zatytułowana „**Jak zmienić świat, wokół, aby lepiej żyć**” . Rozkolportowana po całym terenie przyczyniła się do popularyzacji Strategii wśród mieszkańców.

W roku 2007 zorganizowane zostały pierwsze **Targi Inicjatyw Lokalnych i Awangardowych (T I L i A)** w Barlinku rozpoczynając cykl tych corocznych **unikalnych w skali kraju** imprez lokalnych popularyzujących osiągnięcia LGD oraz integrujących i zachęcających mieszkańców do aktywnego włączania się w realizację LSR.

Od 2009 roku Targi Inicjatyw Lokalnych i Awangardowych organizowane są co roku w innej gminie z obszaru działania Lidera Pojezierza pod tematami przewodnimi, charakterystycznymi dla każdej gminy i tak:

- 2009 – Boleszkowice - Templariada
- 2010 – Myślibórz „Pszczelnik, historia, która łączy”
- 2011 – Pełczyce „Dni tataraku”
- 2012 – Przelewice „Sielanka dworska XIX wiek”
- 2013 – Lipiany „Do wody po przygody”
- 2014 – Choszczno „TILIA na fali”
- 2015 – „Trzcieńsko - Zdrój - miasto gotyckich wież i bram”.

Za pośrednictwem dotychczasowych działań LGD nastąpił wzrost zaangażowania mieszkańców i chęci uczestnictwa w życiu społecznym, przekładający się na wzrost jakości życia całej społeczności lokalnej. Pośrednio operacje zrealizowane przez LGD przyczyniły się także do rozwoju turystyki i rekreacji poprzez utworzenie i zmodernizowanie bazy informacji turystycznej oraz budowę lub oznakowanie małej infrastruktury turystycznej.

Działalność LGD wpłynęła także na zachowanie, odtworzenie oraz zabezpieczenie lokalnego dziedzictwa, w tym także kultywowanie tradycji oraz na promocję lokalnej twórczości z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa.

Zintegrowanie potencjału ludzkiego oraz sieć kontaktów i współpracy stanowią niezaprzeczalny atut LGD Lider Pojezierza, **mający kluczowe znaczenie w realizacji założonych w nowej strategii celów.**

Wiedza, doświadczenie oraz posiadane zaplecze techniczne LGD pozwolą na sprawną i skuteczną realizację LSR w najbliższych latach (w tym również jej rozliczenie oraz jeżeli zajdzie taka potrzeba - aktualizację). Posiadane przez pracowników LGD kwalifikacje oraz wiedza umożliwi formalną oraz merytoryczną ocenę wniosków składanych przez beneficjentów ostatecznych do LGD oraz wybór projektów mających największy wpływ na osiągnięcie zamierzeń Strategii. Z kolei współpraca nawiązana z innymi LGD przeloży się na szerszą promocję, a tym samym większe zainteresowanie działalnością LGD Lider Pojezierza, w szczególności w kontekście działań ukierunkowanych na rozwój turystyczny regionu, w tym rozwój nowych produktów i usług.

Aby Opisy/Procedury określają szczegółowo podział zadań pracowników biura.

I.3.3.1 Współpraca z innymi LGD

W trakcie swojej działalności Stowarzyszenie rozpoczęło współpracę, podpisując porozumienia z 14 Lokalnymi Grupami Działania, w tym 10 z Polski oraz po jednej ze Szwecji, z Niemiec, z Litwy i Czech. Tabela nr 2 prezentuje wykaz partnerów LGD Lider Pojezierza.

Tabela nr 2 Wykaz LGD, z którymi współpracuje LGD Lider Pojezierza

Lp.	Nazwa LGD	Data podpisania porozumienia	Data realizacji przedsięwzięcia (jeśli dotyczy)	Tytuł przedsięwzięcia (jeśli dotyczy)
1	Astrid Lindgrens Hembygd, Lögstadsgatan 5, 596 39 Vimmerby, Sweden	01.09.2007 r.	30 sierpnia – 02 września 2007 r.	Wyjazd studyjny 20 uczestników z obszaru Stowarzyszenia „Lider Pojezierza“
2	Stowarzyszenie „WIR” – Wiejska Inicjatywa Rozwoju Gmin Chociwel, Marianowo, Stargard Szczeciński, Suchań; Rynek Staromiejski 5, 73-110 Stargard Szczeciński	5.10.2007 r.	09 września 2010 – 31 grudnia 2010 15 sierpnia 2011 – 25 czerwca 2012	Leaderowskie Igrzyska Zachodniopomorskiego – LIZ I – Kalisz Pomorski Leaderowskie Igrzyska Zachodniopomorskiego – LIZ II - Dobra Szczecińska
3	Lokale Aktions Gruppe Ucker Region e.V., Friedrichstraße 2, 17291 Prenzlau, Niemcy	25.10.2007 r.	20-21 czerwca 2007 r.	Wyjazd studyjny 47 uczestników z obszaru Stowarzyszenia „Lider Pojezierza“
4	Lokalna Grupa Działania „Żywiecki Raj - Kotlina Tradycji i Turystyki” Związek Stowarzyszeń, 34-300 Żywiec ul. Kabaty 2	5.10.2007 r.	-	-
5	Fundacja Partnerstwo Dorzecze Słupi, 76-200 Słupsk, ul. Sportowa 34	22.02.2008 r.	-	-
6	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Regionu KOZŁA, z siedzibą w Dąbrówce Wlkp., ul. Mała 17, Dąbrówka Wlkp., 66-210 Zbąszynek	04.04.2008 r.	04 kwietnia 2008 r.	Wizyta studyjna mieszkańców z obszaru działania LGD Region KOZŁA
7	Fundacja Zielonej Doliny Odry i Warty z siedzibą w: 69-113 Górzycy, ul. Kostrzyńska 13a	07.04.2008 r.	11 grudnia 2012 – 28 lutego 2014	Magia przyrody Doliny Odry i Warty
8	Kauno rajono vietos veiklos grupės Nemuno g. 14, Rokai, LT-46159 Kauno rajonas	11.01.2012 r.	11 stycznia 2012 – 31 października 2012 14 maja 2012 - 20 grudnia 2013 23-27 kwietnia 2014 r.	Przygotowanie projektu współpracy Mus junga „Leader” Łączy nas Realizacja projektu współpracy „Łączy nas – Leader - mus jungia”. Przygotowanie projektu „Pszczelnik historia, która łączy” Koordynacja wyjazdu oraz międzynarodowej konferencji w Kownie „Międzynarodowe projekty współpracy” Uczestnicy LGD z Litwy, Czech i Polski.

9	Nemuno g. 14, Rokai, LT-46159 Kauno rajonas	25.07.2013 r.	11 grudnia 2013 – 30 kwietnia 2015	Realizacja projektu współpracy „Włóczykije Pojezierza”
10	LGD Stowarzyszenie „Partnerstwo Drawy”	25.07.2013 r.	11 grudnia 2013 – 30 kwietnia 2015	Realizacja projektu współpracy „Włóczykije Pojezierza”
11	Stowarzyszenie Lider Wałęcki	25.07.2013 r.	11 grudnia 2013 – 30 kwietnia 2015	Realizacja projektu współpracy „Włóczykije Pojezierza”
12	Stowarzyszenie „Wspólnie dla Przyszłości”	25.07.2013 r.	11 grudnia 2013 – 30 kwietnia 2015 12 lipca 2013 – 30 kwietnia 2014	Realizacja projektu współpracy „Włóczykije Pojezierza” Wojewódzkie Targi Wielobranżowe Aktywny Senior
13	Lokalna Grupa Działania „Dunajec Biała” Ul. Browarki 7 32-840 Zakliczyn	-	11 – 13 października 2012 r.	Wyjazd studyjny dla osób zainteresowanych tworzeniem wiosek tematycznych – 30 osób z obszaru Stowarzyszenia „Lider Pojezierza”
14	MAS Sdružení SPLAV 517 41 Kostelec nad Orlicí, Palackého n. 23	-	-	Udział w międzynarodowej konferencji w Doudlebach nad Orlicí „Ogrody i Parki – terapia ogrodowa”
15	MAS Sdružení SPLAV 517 41 Kostelec nad Orlicí, Palackého n. 23	-	27 – 29 listopada 2014 r.	Wizyta studyjna członków LGD - MAS Sdružení SPLAV na obszarze działania LGD Stowarzyszenia „Lidera Pojezierza” 13 osób
16	MAS Wśród Úpou Metují klasy TG Masaryka 80 552 03 Czech witiolu	-	18 - 19 czerwca 2015 r.	Udział członków Stowarzyszenia w spotkaniu LEADERFEST – spotkanie liderów LGD z całej Europy w Nachodzie. Podpisanie listów intencyjnych w sprawie realizacji projektów współpracy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych LGD Lider Pojezierza

Pracownicy biura LGD zdobyli bogate doświadczenie zarówno w realizacji projektów samodzielnie, jak również projektów współpracy.

W latach 2012-2013 LGD była głównym koordynatorem międzynarodowego projektu współpracy z Litwą – „*Łączy nas Leader mus jungia*”, a w latach 2013-2015 głównym koordynatorem projektu międzyregionalnego „*Włóczykije Pojezierza*”. W toku działania LGD Lider Pojezierza zrealizowano liczne wyjazdy studyjne i wspólne konferencje, które przyczyniły się do zacieśnienia współpracy pomiędzy LGD. Opis tych przedsięwzięć przedstawia tabela nr 3.

Ponadto, Stowarzyszenie „Lider Pojezierza” w latach 2009-2014 aktywnie uczestniczyło, także w realizacji przedsięwzięć w ramach KSOW.

I.3.4. Reprezentatywność LGD

Stowarzyszenie zarejestrowano, kiedy liczyło 31 członków. **Obecnie Stowarzyszenie LGD Lider**

Pojezierza liczy 118 członków zwyczajnych (stan na 14 grudnia 2015 r.) reprezentujących trzy sektory: **sektor publiczny** (reprezentowany przez 13 reprezentantów Gmin Członkowskich oraz 1 reprezentanta Powiatu Choszczeńskiego), **sektor gospodarczy** (reprezentowany przez 32 osoby), **sektor społeczny** (reprezentowany przez 23 osoby) **oraz mieszkańców** (w liczbie osób wynoszącej 49 osób).

Tabela nr 3 Reprezentatywność LGD Lider Pojezierza

	Liczba osób	Reprezentowane podmioty
sektor publiczny:	14	13 reprezentantów Gmin Członkowskich 1 reprezentant Powiatu Choszczeńskiego
sektor gospodarczy: przedsiębiorcy rybacy	32 21 11	-Podmiot gospodarcze w tym przedsiębiorcy i rybacy z terenu całego LGD
sektor społeczny:	23	2 fundacje 21 Stowarzyszeń
mieszkańcy:	49	-

Źródło: Deklaracje członkostwa w Stowarzyszeniu „Lider Pojezierza”

Należy podkreślić, że LGD jest otwarta na współpracę oraz stale dąży do budowania partnerstwa oraz włączania nowych grup interesów, środowisk społecznych i zawodowych, naukowych oraz poszerzania reprezentacji partnerstwa o przedstawicieli tych grup i środowisk (proces ten, co potwierdzają doświadczenia z lat ubiegłych, ma charakter ciągły i uzależniony jest od specyfiki lokalnej, czyli zmian zachodzących w sferze społeczno-gospodarczej regionu).

Szczegółowe zasady przyjmowania członków Stowarzyszenia są zawarte w Statucie Stowarzyszenia (uwzględniający zmiany dokonane uchwałą z dnia 18.06.2008 r., uchwałą z dnia 24.06.2010 r., uchwałą z dnia 07.02.2011 r. oraz uchwałą z dnia 02.09.2013 r.) z dnia 02 września 2013 r.

Należy zaznaczyć, że podejmując decyzję o rozszerzeniu LGD Zarząd zawsze dba o zachowanie reprezentatywności poszczególnych partnerów w LGD. Decyzję o rozszerzeniu LGD podejmuje Zarząd w trybie uchwały, dbając o zachowanie reprezentatywności poszczególnych partnerów w LGD. Statutowe władze LGD są otwarte i będą zabiegać o poszerzanie grona członków Stowarzyszenia o osoby aktywne – lokalnych liderów, zwłaszcza reprezentujących organizacje pozarządowe i sektor MŚP.

W statucie Stowarzyszenia przewidziano także procedury przyjmowania rezygnacji członków, które zatwierdza Zarząd. Natomiast o zmianach w liczbie członków władz, wyborze i odwołaniu członków Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Organu Projektowego decyduje Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia.

Dobór członków stowarzyszenia ma charakter celowy – do współpracy angażowane są osoby

posiadające wiedzę i doświadczenie oraz znajomość problemów i potencjału obszaru lub sektora który reprezentują. Jednocześnie, obecny skład LGD oraz otwartość na przyjmowanie do jego grona nowych członków, tj. osób mających wiedzę na temat potrzeb, oczekiwań oraz specyfiki jednej z kluczowych grup docelowych, a mianowicie grupy defaworyzowanej z uwagi na dostęp do rynku pracy (tj. osób młodych – poniżej 25 roku życia, osób bezrobotnych, czy też osób w wieku 50+), gwarantuje dobór właściwych działań aktywizujących oraz skuteczną komunikację obustronną. Tym samym działania realizowane przez LGD mają większą szansę, aby przyczynić się włączenia społecznego wskazanej grupy.

Ponadto, potencjał osobowy i podmiotowy LGD pozwala na właściwe definiowanie i dobór kierunków działań na rzecz poprawy zatrudnienia i tworzenia miejsc pracy, przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, rozwoju ekonomii społecznej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich.

Rozszerzone Stowarzyszenie LGD Lider Pojezierza w latach 2015 - 2020 zmierzy się z wyzwaniami rozwojowymi obszaru LGD poprzez następujące działania:

1. utworzenie agencji informacyjnej dzieci i młodzieży – grupa wskazana w analizie SWOT jako defaworyzowana;
2. utworzenie systemu informacyjnego promującego lokalne innowacje społeczne i gospodarcze;
3. utworzenie Centrów Przedsiębiorczości Lokalnej oraz Wiejskich Punktów Innowacji i Kreatywności, które będą inicjatorem transferu wiedzy – udział wyznaczonych grup defaworyzowanych;
4. utworzenie i rozwój sieci transferu wiedzy między naukowcami i rybakami;
5. rozwój alternatywnych źródeł dochodu w gospodarstwach rolnych poprzez działania innowacyjne, dywersyfikację źródeł dochodu poprzez rozwój zaplecza turystycznego, skrócenie łańcucha żywnościowego;
6. utworzenie Inkubatora kuchennego dla promocji wiejskiej przedsiębiorczości – udział grupy defaworyzowanej 50+, wytypowanej podczas analizy SWOT;
7. tworzenie miejsc pracy w branżach z dużym potencjałem rozwojowym;
8. rozwijanie pozarybackiej przedsiębiorczości rybaków;
9. tworzenie lub rozwój systemów sprzedaży produktów rybactwa;
10. tworzenie i rozwój komercyjnej infrastruktury turystycznej.

Metody komunikacji z grupami biorącymi udział w powyższych działaniach opisane są w Rozdziale IX. Plan komunikacji. Jednocześnie, wśród działań zgodnych z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej oraz treścią poszczególnych programów przewidujących realizację RLKS, które już zrealizowano/których realizację zaplanowano, są:

1. włączenie przedsiębiorstw działających w obszarze odnawialnych źródeł energii;

2. poszukiwania możliwości wspierania operacji w zakresie rolnictwa społecznego (rolnictwa zaangażowanego społecznie) obejmujące działania w zakresie reintegracji społecznej oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej umożliwiających osobom w trudnej sytuacji ponowne wejście w kontakt z działalnością produkcyjną i naturą, przyczyniają się do lepszego samopoczucia tych osób, poprawiają ich stan zdrowia i włączenie społeczne;
3. budowanie mechanizmów inicjowania, tworzenia i działania powiązań kooperacyjnych na poziomie lokalnym, uwzględniających przedsiębiorstwa społeczne;
4. wspieranie metodycznego i animacyjnego włączania przedsiębiorstw społecznych w działające i inicjowane przedsięwzięcia kooperacyjne (m. in. identyfikacja nisz rynkowych), w tym szczególnie inicjatywy klastrowe w obszarze aktywizowania środowisk lokalnych i rozwoju obszarów wiejskich i miejskich, aktywizowanie środowisk lokalnych, prowadzące do nawiązywania partnerstw i wspólnych inicjatyw. Modelowym przykładem są wioski tematyczne;
5. wykorzystanie LGD jako animatorów przedsiębiorczości społecznej na terenach wiejskich i miejskich; np. stworzenie Forum Partnerstw Lokalnych mających na celu promowanie idei partnerstwa, wspieranie współpracy pomiędzy partnerstwami oraz zbieranie i upowszechnianie wiedzy o istniejących partnerstwach;
6. współpracę z ośrodkami wsparcia ekonomii społecznej oferującymi usługi animacji lokalnej, inkubacji podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz w miarę możliwości w obszarze wsparcia „biznesowego” dla istniejących już przedsiębiorstw społecznych.

W nowym okresie programowania planuje się również realizować m.in. następujące projekty w zakresie **ekonomii społecznej**, których celem jest podwyższenie wiedzy w zakresie przedsiębiorczości, eliminowanie zjawiska wykluczenia informatycznego, realizowanie działań z zakresu łączenia pokoleń, aktywizacji, organizacji III sektora, Kół Gospodyń Wiejskich i inicjowania działań jeszcze nieodkrytych (innowacyjnych), tj.:

- Utworzenie 13 Centrów Przedsiębiorczości Lokalnej – wykorzystanie powstałej w poprzednim okresie programowania infrastruktury Gminnych Ośrodków Kultury,
- Wiejskie Punkty Innowacji i Kreatywności – wykorzystanie infrastruktury powstałej w poprzednim okresie programowania w Wiejskich Ośrodkach Kultury.

3.3 Poziom decyzyjny – Rada

Zgodnie ze Statutem Stowarzyszenia „Lider Pojezierza” organem decyzyjnym w zakresie wyboru operacji w ramach LSR jest Rada, która została wybrana w dniu 14 grudnia 2015 r. przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia. Rada to organ, który zgodnie z art. 34 ust. 3 lit. f rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, dokonuje wyboru operacji spełniających

wymogi zawarte w LSR w ramach Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMiR) oraz dokonuje wyboru operacji spełniających wymogi zawarte w LSR w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Rada składa się osób zamieszkałych albo posiadających siedzibę na terenie gmin tworzących obszar LGD „Lider Pojezierza”, to jest gmin: Barlinek, Bierzwnik, Boleszkowice, Choszczno, Dębno, Krzęcin, Lipiany, Myślibórz, Nowogródek Pomorski, Pełczyce, Przelewice, Recz i Trzcianko-Zdrój. **W skład Rady wchodzi od 13 do 15 członków**, w tym Przewodniczący i Wiceprzewodniczący Rady, wybieranych przez Walne Zebranie Członków spośród członków Stowarzyszenia i odwoływanych także przez Walne Zebranie Członków. Członek Rady nie może być równocześnie członkiem Komisji Rewizyjnej, członkiem Zarządu ani pracownikiem Biura. Pracami Rady kieruje Przewodniczący lub, pod jego nieobecność, Wiceprzewodniczący.

W skład Rady wchodzi przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego, społecznego oraz mieszkańcy, z tym że:

- 1) **sektor publiczny stanowi mniej niż 30% składu Rady;**
- 2) **sektor rybacki stanowi co najmniej 30% składu Rady;**
- 3) **w skład Rady wchodzi co najmniej:**
  - a) **jedna osoba poniżej 35 roku życia,**
  - b) **jedna kobieta,**
  - c) **jeden przedsiębiorca.**

Podkreślić należy, że na poziomie podejmowania decyzji ani władze publiczne – określone zgodnie z przepisami krajowymi – ani żadna z grup interesu nie posiada więcej niż 49 % praw głosu (art. 32 u2, lit. b rozporządzenia) wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia.

Sektor publiczny stanowi poniżej 30% składu Rady. Ponieważ LGD planuje realizację LSR przy wsparciu ze środków w ramach PO Ryby i Morze 2014-2020, przedstawiciele sektora rybackiego wchodzi w skład Rady w ilości nie mniejszej niż 30%.

Skład Rady zapewnienia brak dominacji pojedynczej grupy interesu – ta kwestia została przeanalizowana w kontekście niniejszej LSR, w której uwzględniono cele, przedsięwzięcia i grupy docelowe oraz uwzględniono powiązania branżowe.

W składzie organu decyzyjnego znajdują się przedsiębiorcy, kobiety i osoby poniżej 35 roku życia. **W składzie Rady nie ma ponad 49% praw głosu żadna pojedyncza grupa producentów lub organizacji społecznej, zrzeszającej osoby ukierunkowane na jedną grupę defaworyzowaną.**

Członek Rady nie może także brać udziału w pracach i głosowaniach dotyczących złożonego przez niego projektu. Gwarantem ograniczenia dominacji jakiegokolwiek grupy interesu w organie decyzyjnym są odpowiednie przepisy ~~jest~~ Regulaminu Rady. Prowadzony jest także Rejestr Interesów Członków Rady (RICR).

Członkiem Rady może być osoba posiadająca rekomendację partnera publicznego, społecznego lub gospodarczego odnośnie jej działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Jednak LGD ogranicza reprezentowanie sektora społeczno-gospodarczego, przez osoby związane z sektorem publicznym, poprzez zakaz członkostwa/reprezentacji członka z sektora społeczno-gospodarczego przez osoby powiązane służbowo z członkami z sektora publicznego oraz zakaz łączenia przez osoby fizyczne członkostwa w LGD z reprezentowaniem w niej osób prawnych².

Szczegółową pracę Rady reguluje **Regulamin Rady**. Posiedzenia Rady odbywają się zgodnie z podjętym przez Zarząd harmonogramem, zgodnym z terminarzem naborów i zaplanowanymi szkoleniami. Członkowie Rady posiadają wiedzę i doświadczenie związane z tematyką LSR. Osoby wybrane do pełnienia funkcji w Radzie będą, zgodnie z ustalonym przez Zarząd harmonogramem, szkolone z zakresu wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020, przeprowadzanych zmian w Regulaminie Rady oraz zmian w przepisach realizowanych programów PROW i PORiM, zatwierdzonych zgodnie ze statutem Stowarzyszenia „Lider Pojezierza”.

3.4. Zasady funkcjonowania LGD

Działania LGD są ściśle regulowane zapisami wewnętrznych dokumentów stowarzyszenia. W sposób nie budzący żadnych wątpliwości precyzują one zasady funkcjonowania LGD.

W szczególności dotyczy to:

- 1) Opisów i procedur określających szczegółowo podział zadań pracowników biura.**
- 2) Wymagań jakie są stawiane pracownikom ze szczególnym uwzględnieniem ich adekwatności do przewidzianych obowiązków.**
- 3) Wyznania zadań w zakresie animacji lokalnej i współpracy.**
- 4) Tworzenia sposobów i procedur i metody pomiaru realizacji tych zadań.**
- 5) Określenia planu szkoleń dla członków organu decyzyjnego i pracowników biura.**
- 6) Określenia sposobu pomoru jakości udzielonego doradztwa na stanowiskach związanych z udzielaniem takowego doradztwa.**

Wszystkie sprawy związane z funkcjonowaniem LGD reguluje Statut Stowarzyszenia oraz Regulaminy, których zapisy zapewniają przejrzystość i jawność podejmowanych decyzji:

1. **STATUT STOWARZYSZENIA** - jest dokumentem uchwalanym i zmienianym przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia. Określa on zakres uregulowań zgodnie z ustawą prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą o realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i Po Rybactwo i Morze oraz o rozwoju lokalnym kierowanym przez społeczność. Dodatkowo Statut reguluje m.in. następujące kwestie:

---

² Raport końcowy z badania zleconego przez MRiRW pn. „Ocena funkcjonowania lokalnych grup działania realizujących lokalną strategię rozwoju w ramach PROW 2007 – 2013, zrealizowany przez firmę PSDB [s. 63] potwierdza, że w dotychczasowych okresach programowania stosunkowo często występują sytuacje, gdy sektor publiczny dominuje w LGD. W konsekwencji zdarza się że jest on nadmiernie reprezentowany w organie projektowym.

- a) określa organ nadzoru – wskazując właściwego Marszałka Województwa,
  - b) wprowadza dodatkowy organ decyzyjny stowarzyszenia – Radę odpowiedzialną za wybór operacji - oraz szczegółowo określa jego kompetencje i zasady reprezentatywności,
  - c) określa organ LGD kompetentny w zakresie rozpatrywania odwołań od decyzji organu decyzyjnego w sprawie wyboru projektów,
  - d) określa organ LGD kompetentny w zakresie uchwalenia LSR i jej aktualizacji oraz kryteriów wyboru projektów,
  - e) wprowadza uregulowania dotyczące zachowania bezstronności członków Rady w wyborze operacji (w tym przesłanki wyłączenia z oceny operacji),
  - f) określa zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD oraz jej organach.
2. **REGULAMIN RADY** - jest dokumentem zmienianym na wniosek członków Rady i uchwalanym przez Zarząd, który reguluje:
- a) szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady (sposób informowania członków organu o posiedzeniach, zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach, itp.),
  - b) szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji (sposób wyłączenia członka organu z oceny),
  - c) szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (opiniowanie wniosków, sposób podziału wniosków do oceny pomiędzy członków organu, zasady dokumentowania oceny, wzory dokumentów, itp.) o ile nie zostały określone w Statucie lub innych dokumentach, np. „księdze procedur”,
  - d) zasady protokołowania posiedzeń Rady,
  - e) zasady wynagradzania członków Rady,
  - f) zakres odpowiedzialności dla osoby, której zadaniem będzie czuwanie nad prawidłowym przebiegiem procesu decyzyjnego oraz poprawnym opracowaniem dokumentacji dotyczącej wyboru operacji,
  - g) dodatkowe uregulowania LGD, które będą gwarantować prawidłowości wyborów dokonywanych przez członków Rady:
    - i. Działania dyscyplinujące wobec członków, którzy systematycznie nie biorą udziału w posiedzeniach organu decyzyjnego lub też podczas dokonywania oceny wniosków nie stosują zatwierdzonych kryteriów;
    - ii. Program szkoleń dla członków organu decyzyjnego w zakresie oceny wniosków w celu podniesienia ich wiedzy i kompetencji;
    - iii. Zasady weryfikowania w formie testu wiedzy członków organu projektowego w zakresie zapisów LSR;

- iv. Wskaże Komisję, której zadaniem będzie czuwanie nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru, poprawności dokumentacji, zgodności formalnej;
  - v. Zasady postępowania w przypadku rozbieżnych ocen członków organu projektowego.
3. **REGULAMIN BIURA LGD** - jest dokumentem uchwalanym i zmienianym przez Zarząd Stowarzyszenia, który:
- a) reguluje zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników, uprawnienia kierującego biurem LGD,
  - b) określa zakresy obowiązków pracowników biura,
  - c) zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych,
  - d) opisuje kompetencje wymagane na poszczególnych stanowiskach w biurze LGD.

Władzami Stowarzyszenia LGD Lider Pojezierza są Walne Zebranie Członków, Zarząd i Komisja Rewizyjna:

1. **WALNE ZEBRANIE**, podejmuje decyzje dotyczące struktury LGD oraz ustala główne kierunki oraz programy działania Stowarzyszenia, w tym LSR. Ustala dla Zarządu wytyczne postępowania w zakresie prowadzenia projektów realizowanych przez LGD. Przyjmuje także sprawozdania z działalności Zarządu i Komisji Rewizyjnej, w szczególności dotyczące projektów realizowanych w ramach LSR i udziela tym organom absolutorium. Ponadto, wybiera członków Zarządu, Komisji Rewizyjnej oraz Rady LGD, określa granice zobowiązań majątkowych, podejmuje decyzje o nabyciu lub zbyciu nieruchomości. Ma prawo dokonywania zmian w statucie organizacji oraz upoważnić Zarząd Stowarzyszenia do zmian w LSR.
2. **ZARZĄD** realizuje uchwały Walnego Zebrania kierując bieżącą działalnością LGD. Odpowiada za przygotowanie LSR, ustala wytyczne i koordynuje jej realizację, zabiega o środki finansowe na planowane przez LGD projekty. Zarządza majątkiem i funduszami LGD. Zarząd reprezentuje Stowarzyszenie na zewnątrz, przyjmuje nowych członków lub ich rezygnacje, przyjmuje Regulamin Zarządu i Regulamin Biura LGD oraz powołuje kierującego Biurem. Ponadto, Zarząd składa sprawozdania Walnemu Zebraniu ze swojej działalności, a także decyduje o przystąpieniu lub wystąpieniu LGD z organizacji krajowych i zagranicznych. Zarząd opracowuje, uaktualnia i zatwierdza szczegółowy Regulamin naboru pracowników oraz Regulamin Biura Stowarzyszenia „Lider Pojezierza”, w których to dokumentach znajdują się między innymi opisy stanowisk precyzujące podział obowiązków i zakres odpowiedzialności na poszczególnych stanowiskach. Po uzyskaniu upoważnienia przez Walne Zgromadzenie Członków Stowarzyszenia, Zarząd wprowadzania zmiany do Lokalnej Strategii Rozwoju.

3. **KOMISJA REWIZYJNA** wypełnia funkcje kontrolne w LGD, w tym zwłaszcza przeprowadza kontrole działalności Zarządu i składa na Walnym Zebraniu sprawozdania, także dotyczące gospodarki finansowej. Zakres jej działania określa Statut, a uszczegóławia Regulamin Komisji Rewizyjnej opracowany i zatwierdzany przez Komisję Rewizyjną.

3.5 Potencjał ludzki LGD (Rady, Zarządu, Biura i członków LGD)

Osoby zaangażowane w pracę na rzecz LGD legitymują wysokimi się niezbędnymi kompetencjami i zasobami do tworzenia i zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym.

W procesie tworzenia partnerstwa LGD uwzględniono dotychczasowe doświadczenia poszczególnych grup i jej członków we wdrażaniu podejścia Leader.

Ponad 50 % pracowników zatrudnionych w biurze LGD posiada doświadczenie i niezbędną wiedzę do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych o zasięgu lokalnym i regionalnym

Wiedza i doświadczenie osób zaangażowanych do pełnienia wybranych funkcji w organach/biurze LGD odpowiadają w pełni zakresowi merytorycznemu LSR.

Kilku członków Stowarzyszenia pracuje na rzecz LGD od momentu jej powstania i współrealizowało liczne projekty w ramach dotychczas podejmowanych przez LGD działań. **Wszystkie osoby zaangażowane w pracę na rzecz LGD mają odpowiednie kompetencje, umiejętności i zasoby do tworzenia i zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym i regionalnym w tym wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych.** Posiadają doświadczenie w realizacji projektów „miękkich” na rzecz stowarzyszeń, do których należą oraz instytucji, dla których pracują. Członkowie LGD byli i są czynnie zaangażowani w działalność na rzecz swojego środowiska, realizując projekty dla społeczności lokalnych. Ponadto członkowie LGD (w szczególności JST), zaangażowani byli w projekty inwestycyjne realizowane na obszarze LGD, dzięki czemu posiadają duże doświadczenie w tym zakresie. Udział w różnorodnych szkoleniach organizowanych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich pozwala na doskonalenie umiejętności członków LGD w pracy na rzecz mieszkańców z obszaru działania Stowarzyszenia „Lider Pojezierza”.

Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład Rady, Zarządu stowarzyszenia i pracowników Biura LGD:

1. **Członkiem Rady mogły stać się osoby o unikalnych kwalifikacjach ściśle odpowiadających zakresowi merytorycznemu LSR**

Radę Stowarzyszenia „Lider Pojezierza” stanowią osoby dobrze wykształcone oraz mające szerokie doświadczenie przydatne w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Do Rady zaangażowane są osoby posiadające wiedzę i doświadczenie oraz znajomość problemów i potencjału obszaru lub sektora, który reprezentują. Wiedza zdobyta przez członków Rady na licznych szkoleniach i warsztatach oraz wieloletnie doświadczenie przy realizacji różnorodnych projektów „miękkich” i

inwestycyjnych w gminach z obszaru działania stowarzyszenia „Lider Pojezierza” zostanie wykorzystana w pracy na rzecz LGD. Członkowie Rady zrealizowali operacje w ramach PROW 2007-2013 z zakresu małych projektów, różnicowania w kierunku działalności nierolniczej, odnowy i rozwoju wsi oraz tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw. Uczestniczyli również w realizacji projektów współpracy krajowych i międzynarodowych realizowanych przez LGD, projektach w ramach KSOW oraz w realizacji projektów z PO „Ryby” 2007-2013 i POKL.

Ponad 50% osób będących w składzie Rady posiada doświadczenie w realizacji wcześniejszych schematów: Pilotażowego Programu Leader, Leader+ i PROW 2007-2013. Wszystkie te umiejętności zapewnią sprawność i poprawność realizowanych procesów, równego traktowania wszystkich grup interesów. Wpłyną na możliwość nawiązywania partnerstwa i współpracy z innymi podmiotami poprzez oryginalne formy organizacji i zaangażowania ludności lokalnej w proces podejmowania decyzji. Taki stan rzeczy pozwala na właściwe definiowanie i dobór kierunków działań. Struktura Rady LGD oraz jej skład potwierdzają, iż skład Rady jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności i uwzględnia przedstawicieli grup defaworyzowanych.

2. W zarządzie Stowarzyszenia zasiadać mogą osoby o najwyższych kwalifikacjach

Zarząd Stowarzyszenia

Zarząd składa się z od 5 do 12 członków, wybieranych przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia, w tym Prezesa, Wiceprezesa i Skarbnika, wybieranych w sposób bezpośredni. Obecnie Zarząd liczy 9 osób. Są to osoby posiadające wykształcenie wyższe, w większości zajmujące stanowiska kierownicze lub pełniące funkcje zaufania społecznego. Członkowie Zarządu są mieszkańcami obszaru LGD znającymi problemy i potencjał obszaru Stowarzyszenia. W składzie zarządu znajdują się przedstawiciele sektora publicznego w liczbie 4 osób (starosta choszczeński, wiceburmistrz Dębna, wiceburmistrz Myśliborza, sekretarz gminy Nowogródek Pomorski), sektora gospodarczego - 1 osoba (jednoosobowa działalność gospodarcza), społecznego - 4 osoby (członkowie Zarządów Stowarzyszeń – członków LGD).

Obecnie w składzie zarządu są 3 kobiety i 6 mężczyzn. Członkowie Zarządu posiadają szerokie doświadczenie w tworzeniu i realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju w latach 2007-2013. Doświadczenia te zostaną wykorzystane przy okazji realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju 2014-2020. Ponadto 1 osoba z Zarządu zarządzała bezpośrednio pracami Biura LGD, znając tym samym przepisy i zasady funkcjonowania LGD, a także procedury obowiązujące w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich.

3. Pracownikiem Biura LGD może zostać osoba z gruntownym przygotowaniem merytorycznym i praktycznym .

Biuro LGD – pracownicy biura LGD to osoby wybrane na podstawie Regulaminu naboru pracowników w poprzednim okresie programowania 2007-2013 posiadające wykształcenie wyższe, podyplomowe oraz liczne zaświadczenia i certyfikaty potwierdzające zdobytą wiedzę w przedmiotowym zakresie zajmowanych stanowisk. Pracownicy biura zatrudnieni byli w latach 2007 –

2013 w Biurach LGD i LGR. Posiadają z tego tytułu doświadczenie i wiedzę, które będzie ogromnym atutem podczas wdrażania LSR w latach 2015-2020. Pracownicy biur LGD i LGR organizowali i rozliczali wszystkie zadania wynikające z funkcjonowania i wdrażania LSR LGD i LSOR LGR.

Pracownicy Biura LGD byli głównymi koordynatorami projektów współpracy: projektu międzynarodowego z Litwą – „Łączy nas Leader mus jungia” oraz projektu międzyregionalnego „Włóczykije Pojezierza”. Pracownicy biura koordynowali również 8 projektów w ramach KSOW.

PODSUMOWANIE

Lokalna Grupa Działania „Lider Pojezierza” jest stowarzyszeniem działającym od 15 marca 2006 r., posiadającym doświadczenie w realizacji LSR w okresie programowania 2007-2013. Od 2013 r. członkiem Stowarzyszenia „Lider Pojezierza” jest również Lokalna Grupa Rybacka Stowarzyszenie „Partnerstwo Jezior”, która także posiada doświadczenie w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Obszarów Rybackich w latach 2007-2013.

Obszar objęty LSR to teren obejmujący 13 gmin z obszaru 4 powiatów (choszczeńskiego, myśliborskiego, pyrzyckiego i gryfińskiego), co razem daje obszar o powierzchni 2616,49 km². **Program PROW (EFRROW)** realizowany będzie na terenie **całego obszaru LGD**. W gminach Krzęcin i Boleszkowice nie zdiagnozowano rybaków i nie są to obszary zależne od rybactwa, tak więc **Program PO Rybactwo i Morze (PO RiM - EFMiR) będzie realizowany na obszarze 13 gmin.**

Obecnie Stowarzyszenie „Lider Pojezierza” liczy 118 członków zwyczajnych (stan na 14 grudnia 2015 r.) reprezentujących trzy sektory: sektor publiczny (reprezentowany przez 13 reprezentantów Gmin Członkowskich oraz 1 reprezentanta Powiatu Choszczeńskiego), sektor gospodarczy (reprezentowany przez 32 osoby, w tym: 21 przedstawicieli przedsiębiorców, 11 przedstawicieli rybaków), sektor społeczny (reprezentowany przez 2 fundacje oraz 21 stowarzyszeń) oraz mieszkańców (w liczbie osób wynoszącej 49).

Władzami LGD są Walne Zebranie Członków, Zarząd i Komisja Rewizyjna. W Stowarzyszeniu działa Rada, będąca organem decyzyjnym Stowarzyszenia „Lider Pojezierza”, do którego wyłącznych kompetencji należy wybór operacji zgodnie z przyjętymi przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia lub Zarząd procedurami oraz podejmowanie uchwał w tej sprawie.

Wszystkie sprawy związane z funkcjonowaniem LGD reguluje Statut Stowarzyszenia oraz Regulaminy, których zapisy zapewniają przejrzystość i jawność podejmowanych decyzji.